

2.3.2018

POL-2018-2481

Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Finanssivalvonnasta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta, 19.1.2018, VM0003:00/2018

Keskusrikospoliisin lausunto

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa Keskusrikospoliisilta ja erikseen Keskusrikospoliisin Rahanpesun selvittelykeskukselta luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Finanssivalvonnasta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Keskusrikospoliisin pitää lakiehdotusta kannatettavana ja pääosiltaan hyvin laadittuna. Keskusrikospoliisin lausunto sisältää myös Rahanpesun selvittelykeskuksen esittämät kommentit asiaan.

Keskusrikospoliisin esittää lakiehdotukseen seuraavia huomioita mukaillen hallituksen esitysluonnoksen otsikointia:

Yleisperustelut

Keskusrikospoliisi toteaa, että Rahanpesun selvittelykeskuksen osalta (s. 6) kappaleessa 2.1.4. tulisi huomioida, että tällä hetkellä laki rahanpesun selvittelykeskuksesta 3 § 9 mom. viittaa rahanpesurekisterin osalta myös poliisin henkilörekisterisääntelyyn. Kappaleessa 2.1.4. viitataan oikeusministeriön valmistelussa olevan lainsäädäntöehdotuksen henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisessä. Keskusrikospoliisi esittää, että samassa yhteydessä viitattaisiin myös sisäministeriön valmistelemaan ehdotukseen laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa.

Julkisista lähteistä saatavien tietojen hyödyntämisen osalta (s. 11) kappale 3.2 Keskusrikospoliisi toteaa, että finanssisektorin toimijoiden tulisi voida hyödyntää asiakkaan rahanpesun torjuntaan liittyvässä riskiluokituksessaan myös julkisesti saatavilla olevia tietoja. Vaikka tietojen oikeellisuuteen liittyy hallituksen esitysluonnoksessa kuvattuja riskejä, tiedoilla voisi olla merkitystä harkinnassa yhtenä tekijänä muiden käytettävissä olevien tietojen rinnalla rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnassa.

Esityksessä todettu vaatimus "jos tieto voidaan todentaa muulla tavoin esimerkiksi tehdystä rikosilmoituksesta" olisi hyvä arvioida uudelleen, sillä ilmoitusvelvollisen mahdollisuus saada tällainen tieto rajautuu vain sen omiin tekemiin rikosilmoituksiin ja on siten hyvin suppea. Näistä tilanteista olisi mahdollisesti merkintä väärinkäytösrekisterissä. Muilta osin ilmoitus-

velvollisella ei ole tällaista tiedonsaantioikeutta eikä edes mahdollisuutta käytännössä (teoreettisesti tiedon voi saada diaaritietona tai tilaamalla tuomion yksilöimällä tuomion numeron) tarkistaa tietoa tuomioistuin käsittelyn jälkeenkään, vielä vähemmän esitutkintaviranomaiselta.

Tietojen tallentamisen osalta tietosuojasetuksen edellyttämä tosien ja epätosien tietojen erottelu olisi tässä yhteydessä omiaan selkiyttämään sitä, että päätöksenteko ei pohjautuisi yksinomaan epävarmoin julkisuudesta peräisin oleviin tietoihin. Keskusrikospoliisi pitää tärkeänä, että asiakkaiden riskiluokituksessa voitaisiin tallentaa ja hyödyntää myös julkisesti saatavilla olevaa tietoa antamalla sille asianmukainen painoarvo, tietolähde huomioiden, rahanpesun ja terrorismin rahoituksen havaitsemiseksi ja laissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi.

Yksityiskohtaiset perustelut

Laki rahanpesun selvittelykeskuksesta (s. 21) kappale 1.5 osalta Keskusrikospoliisi ehdottaa lisättäväksi 3 §:n 9 momentin osalta viittauksen myös sisäministeriön valmistelevaan ehdotukseen laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa.

Lain 4 §:n osalta ehdotettu muutos - oikeus luovuttaa tietoja asianajajayhdistykselle - poikkeaa muusta valvontaviranomaiselle tapahtuvasta tiedonluovutuksesta, koska vastaanottaja on yhdistys eikä viranomainen. Tältä osin perustelutekstissä olisi hyvä tuoda esiin luovutettavien tietojen osalta asianajajayhdistyksen perusteet ja oikeudet henkilötietojen käsittelyyn ja tallentamiseen.

Lakiehdotus 3; Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun muuttamisesta

Luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun muuttamisesta 18a § 2 momentin 2- kohdan "laitos on saanut tiedon siitä, että joku muu on saattanut rikosprosessin vireille" osalta Keskusrikospoliisi viittaa edellä lausuttuun; finanssialan toimijan mahdollisuus saada viranomaiselta tieto rajoittuu sen omiin vireille panemiin tapauksiin, joissa se siis on asianosaisasemassa. Keskusrikospoliisin näkemyksen mukaan lainkohdan käytännön noudattaminen ja sitä kautta lisäarvo saattaa olla vähäinen ja tältä osin olisi syytä arvioida uudelleen, miten kyseessä olevan tiedon hyödyntäminen mahdollistettaisiin asiakkaiden riskiluokituksessa antamalla sille, tietolähde huomioiden, asianmukainen painoarvo rahanpesun ja terrorismin rahoituksen havaitsemiseksi ja laissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi.

Lakiehdotus 5; Laki rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta

Laki rahanpesun selvittelykeskuksesta 3 §:n 9 momentin osalta on varsinaisessa säädöstekstissä huomioitu myös sisäministeriön valmisteleva ehdotus laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa, vaikka perusteluteksteissä ei tätä ole huomioitu. Keskusrikospoliisi esittää, että perustelutekstiä täydennettäisiin tältä osin.

Keskusrikospoliisin päällikön sijainen
Rikosylitarkastaja

Sanna Palo

Poliisilakimies

Tommi Reen

Tiedoksi

Keskusrikospoliisin päällikkö Robin Lardot
Keskusrikospoliisin apulaispäällikkö Tero Kurenmaa